

АРМІЯ INFORM

дайджест

ГРОШОВА ДОПОМОГА,
ВІДПУСТКИ,
КОМПЕНСАЦІЇ:

кому і скільки виплатять
за НОВИМ ЗАКОНОМ

17-20 стор.

ДАЙДЖЕСТ
ІНФОРМАЦІЙНОГО
АГЕНТСТВА

**АРМІЯ
INFORM**

Адреса:
м. Київ,

вул. Князів Острозьких,
буд. 45/1, корп. 33.

armyinform.com.ua

press@armyinform.com.ua

[@army_inform](https://fb.com/armiyainform)

[@army_inform](https://atarmy_inform)

armyinform.com.ua

+38 (044) 285-70-33

Начальник
Інформаційного агентства
Віталій САРАНЦЕВ

Віддруковано
ТОВ «МЕГА-ПОЛІГРАФ»,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
м. Київ, 04073.
Зам. №91086
Наклад: 35 000 прим.

Зміст

Як десантники кидають «бандера-смузі» окупантам.....	4
Запитували – відповідаємо.....	6
«У 2022 році на залп двох наших гармат росіяни відповідали залпом дванадцяти, нині – все інакше».....	8
Запрацював ще один реабілітаційний центр для поранених військових.....	10
Антидрон від українського виробника: «саджає» ворожі БПЛА на раз два.....	12
Дистанційно-керований транспортер може вивести з поля бою відразу двох поранених.....	13
У стратегічному вимірі росія вже програла.....	14
Бронежилети для жінок мають вигнуту пластину.....	16
Грошова допомога, відпустки, компенсації: кому і скільки виплатять за новим законом.....	17
Хто отримав право проводити трансфузію крові.....	21
«Гуляй, Дике Поле»: історія земель, які нині ЗСУ звільняють від окупантів.....	22
30 війн із Заклятим сусідом. Як Катерина II ліквідувала Вольності Війська Запорозького.....	24
Орден Богдана Хмельницького мав маскувати радянську владу за українським символом.....	26
Мундири в крові. Перший колаборант Русі Олександр Невський.....	28
Яка країна – такі «херої»: помилувані путіними зеки транзитом через війну повертаються до тюрем за жahlivi злочини.....	30
Мова тіла: типи обіймів, що розкажуть про почуття людини.....	32
Кросворд.....	34
На дозвіллі.....	35

Свобода, яка спирається на єдність, завжди перемагає

«**В**оля, яка не здається, здобуває свободу. Свобода, яка спирається на єдність, завжди перемагає. Головне – не втрачати часу. Не втрачати єдності. Не давати сумнівам роз’їсти волю. Щодня додавати Україні сили. Щодня знищувати окупанта. Щодня робити все, щоб майбутнє українців належало тільки самим українцям.

Дякую всім, хто б’ється та працює заради свободи України! Вічна й світла пам’ять кожному і кожній, хто віддав своє життя, щоб наш народ зберігся! Обов’язково переможемо», – Президент України Володимир Зеленський.

Як десантники кидають «бандера-смузі» окупантам

СЕРЕД УСПІХІВ ЦЬОГО МІНОМЕТНОГО РОЗРАХУНКУ ВЕЛИЧЕЗНА КІЛЬКІСТЬ СПАЛЕНОЇ ТЕХНІКИ ОКУПАНТІВ ТА ЩЕ БІЛЬШЕ УРАЖЕНИХ БЛІНДАЖІВ ТА УКРІПЛЕНЬ. МУЖНІ ДЕСАНТНИКИ ЗУСТРИЛИ ШИРОКОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ ПІД ГОРЛІВКОЮ Й ВІДТОДИ ВІДБИВАЛИ ВОРОЖІ НАВАЛИ ПІД ВУГЛЕДАРОМ, ВОЛНОВАХОЮ, ІЗЬОМОМ, ДОЛИНОЮ, ДОВГЕНЬКИМ, КРАСНОПІЛЛЯМ ТА В ЛІСАХ ПОБЛИЗУ КРЕМІННОЇ. НИНІ ЗАХИСНИКИ БОРОНЯТЬ КУП'ЯНСЬКИЙ НАПРЯМОК ТА ЕФЕКТИВНО ЗНИЩУЮТЬ ВОРОГА НА ВВІРЕНІЙ ДІЛЯНЦІ ФРОНТУ.

— До 24 лютого мій підрозділ уже був в ООС. Коли почалися інтенсивні обстріли — 11 лютого 2022 року, тоді ми й зрозуміли, що незабаром буде широкомасштабна війна, — розповідає командир мінометного розрахунку Богдан. — За ці півтора року є дуже багато бойових епізодів, але, напевно, найбільше запам'яталося, коли по нас відпрацювали ракетою «Іскандер». На той момент наш розрахунок проживав у яру, і ми з побратимами відбивали від 11 до 15 штурмів на добу. Саме тому противник полював за нами й застосовував усе наявне озброєння: дрони-камікадзе, фосфорні та запальні снаряди, а одного дня... ракету. В той день ми якраз повинні були йти заряджати міни і трішки затри-

малися, що й урятувало нам усім життя. В одну мить — удар, і навколо тьма...

За словами десантника Богдана, вони з побратимами розвіяли міф про те, що мінами не можна підбити танк. Головне — знати, куди потрібно влучити, й точно потрапити у двигун.

— На нашому рахунку п'ять уражених танків. Ми точно знаємо, якщо влучити у двигун і перебити патрубки, то танк більше не зможе їхати, а екіпаж противника починає тікати. Тоді випускаємо ще одного «кабанчика» — для членів ворожого екіпажу. Крім цього, багато працюємо по бліндажах та укріпленнях окупантів. Найбільш ефективно та яскраво лупимо ворога в дуеті зі «старшими брата-

ми» артилеристами. Вони кидають декілька своїх снарядів, а потім ми. Як показує практика та кажуть наші аеророзвідники, такі міксовані атаки є доволі ефективними проти техніки противника, — наголошує командир мінометного розрахунку.

Старший навідник Сергій у цивільному житті працював барменом. Тепер жартома каже, що теж відправляє полум'яні й доволі гарячі «бандера-смузі».

— Кожен день тут різний, буває так, що очікуємо цілі по пів дня, а іноді доводиться працювати декілька разів за годину. В нас є таке поняття як планові цілі. Це можуть бути перехрестя, по яких постійно ганяють ворожі БМП, або бліндажі, де постійно скупчується піхота. Моя робота полягає в тому, щоб ввести координати, які дав командир розрахунку. Інколи й сам закидаю міну, — говорить старший навідник Сергій.

«Найбільше запам'яталося, коли по нас відпрацювали ракетою «Іскандер». В одну мить — удар, і навколо тьма...»

Під час спілкування з номером обслуги Романом виявилось, що до служби в ДШВ він деякий час проживав в тимчасово окупованому Херсоні й дуже мріяв, щоб його рідне місто повернули під рідний український прапор та прагнув стати на захист рідної країни.

— Мій будинок був у безпосередній близькості до Антонівського мосту, тому я зі свого вікна бачив, як росіяни заїжджали цілими колонами. Коли місто вже було окуповане, то рашисти дуже ретельно намагалися приховувати свої злочини, але всі місцеві знали, що є таке поняття «підвал». Фактично це були справжні катівні. Вони шукали по місту тих, хто брав участь в АТО та ООС, або викрадали

«неугодних». Вже тоді я прагнув вступити до ЗСУ, але мав доглядати маму... А в перші дні після деокупації Херсона від артилерійського удару загинув мій дядько, я дістав контузію. Після цього вивіз усіх своїх родичів у Миколаїв і одразу відправився в ТЦК. Для таких людей, як я, що пережили окупацію й відчували на собі «усі прелісті русскава міра», немає більшого бажання, ніж повернути кожен клаптик нашої землі, — наголосив Роман.

Військовослужбовець має право **самостійно** подати необхідні документи для отримання статусу УБД

ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА АРМІЯINFORM НЕОДНОРАЗОВО ЗВЕРТАЮТЬСЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ЗС УКРАЇНИ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ СЛУЖБУ У БОЙОВИХ ПІДРОЗДІЛАХ, ІЗ ЗАПИТАННЯМ, ЩО РОБИТИ ТА ДО КОГО ЗВЕРТАТИСЯ, ЯКЩО ПОПРИ ТРИВАЛИЙ ЧАС УЧАСТІ У БОЙОВИХ ДІЯХ ІМ І ДОСІ НЕ НАДАНО СТАТУСУ УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ.

Інформагентство звернулося до фахівців Департаменту соціального забезпечення Міністерства оборони України з пропозицією надати відповіді на наступні запитання наших читачів: **«Чи існують особливості у порядку надання статусу учасника бойових дій військовослужбовцям в умовах воєнного стану?»**, **«Яким є актуальний порядок надання такого статусу?»**

На наш запит отримали таку відповідь: *«Відповідно до Указу Президента України №64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 №2102-IX (із змінами), в Україні введено правовий режим воєнного стану.*

Отже, військовослужбовцям, які починаючи з 24.02.2022 року беруть (брали) участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, надання статусу учасник бойових дій їм здійснюється відповідно до абзацу п'ятого пункту 6 Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність

України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з агресією російської федерації проти України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року №413 (далі – Порядок)».

ПОРЯДОК

надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення

Отже, жодних «перешкод», «особливостей» чи новацій для отримання статусу УБД, обумовлених перебуванням військовослужбовця на лінії бойового зіткнення або «умовами воєнного стану» – немає. Для всіх захисників і захисниць працює єдиний, чітко прописаний законодавчо, порядок набуття такого статусу.

У Департаменті соціального забезпечення також дали відповідь на ще одне запитання від наших читачів: **«Яким має бути порядок дій військовослужбовця у разі, якщо посадові особи військової частини не подають необхідних документів для присвоєння військовослужбовцю статусу учасника бойових дій?»**

У роз'ясненні щодо цього запитання зазначається наступне: *«У разі неподання певними посадовими особами військової частини до комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій (далі – Комісія) документів, необхідних для надання статусу учасника бойових дій, військовослужбовець відповідно до вимог Порядку, може самостійно звернутися до відповідної Комісії, яка утворена в Міноборони або в Збройних Силах України, та до повноважень якої належить вирішення питань про визнання його учасником бойових дій.*

На розгляд Комісії подається заява/рапорт військовослужбовця, довідка про безпосередню участь особи у заходах,

необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України (додаток 6 Порядку), згода на збір та обробку персональних даних, дві кольорові фотокартки розміром 3 на 4 см на матовому папері, зображення обличчя має займати 65-70% фотокартки».

Отже, будь-який військовослужбовець, який має право на отримання статусу УБД, може самостійно підготувати пакет необхідних документів (їх перелік визначено наказом МО України від 10 листопада 2022 року № 369) та подати їх на розгляд відповідної комісії.

Тут варто зазначити, що станом на сьогодні у відомствах оборонно-безпекового блоку утворено та діє понад двадцять комісій з питань розгляду матеріалів про визнання громадян учасниками бойових дій. Крім того, при Міністерстві у справах ветеранів України функціонує Міжвідомча комісія з питань розгляду матеріалів про визнання громадян учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги.

Також інформуємо, якщо підготовка документів, потрібних для отримання статусу УБД, з якоїсь причини гальмується на рівні командування частини, тоді варто звернутися на телефонну гарячу лінію Міністерства оборони України за номером:

0 800 500 442

«У 2022 році на залп двох наших гармат росіяни відповідали залпом дванадцяти, нині – все інакше»

ЦЮ ВОГНЕВУ ПОЗИЦІЮ ГАУБИЦЬ Д-30 У ЛІСІ ВАЖКО ПОМІТИТИ, НАВІТЬ ПЕРЕБУВАЮЧИ НА ВІДСТАНІ 10 МЕТРІВ ВІД НЕЇ. ГАРМАТА ЗАМАСКОВАНА ГІЛКАМИ В ГЛИБОКОМУ ОКОПІ. ДО НЕЇ ВЕДЕ РОЗГАЛУЖЕНА СИСТЕМА ПЕРЕКРИТИХ ХОДІВ, ЯКІ З'ЄДНУЮТЬ МІЖ СОБОЮ ДЕКІЛЬКА БЛІНДАЖІВ. В ОДИНХ ЗБЕРІГАЮТЬСЯ БОЄПРИПАСИ, В ІНШИХ ПЕРЕБУВАЮТЬ АРТИЛЕРИСТИ.

— У нас все замасковано. Снаряди зберігаємо в одному сховищі лише по декілька штук, щоб не втратити одночасно весь боєкомплект і убезпечити себе від детонації боєприпасів у разі ураження ворогом. Люди також без потреби на поверхні не ходять. Це викриває позицію та небезпечно для артилеристів, — каже командир вогневого взводу Валерій. — Ворожі дрони-камікадзе та артилерія можуть наробити біди.

На його спеціальний планшет надходять повідомлення з інформацією про цілі, які необхідно вразити. Розрахунок гармати починає швидко працювати. Артилеристи скидають соснові гілки та маскувальні сітки з гаубиць, націлюють і заряджають гармату.

— Наша гаубиця Д-30 може «діставати» цілі на відстані до 15 200 метрів, — розповідає Валерій. — І нам доводилося працювати на максимальних дальнос-

тях стрільби під час своєї артилерійської дуелі з російськими самохідними артилерійськими установками. Ми в тому поєдинку перемогли.

Зі своїм вогневим взводом Валерій з перших днів широкомасштабного вторгнення.

Валерій каже, що найважче було в березні 2022 року.

— Тоді був дуже сильний мороз. Дуже складні погодні умови. Окупанти мали перевагу в артилерії. На залп двох наших гармат вони відразу відповідали залпом десяти-дванадцяти своїх артилерійських установок. Ми робили постріл і розуміли, що в нас є близько двох хвилин, аби за-

лишити свої позиції і не потрапити під масований вогонь ворога. По нас летіло і з «Градів», і зі ствольної артилерії, — розповідає він. — У той період ми практично цілодобово працювали, тижнями не мали відпочинку. У кращому випадку дві-три години могли поспати. Їли сухі пайки. Не могли розвести багаття, аби погрітися чи загригти їжу, бо це нас демаскувало. Одягалися тепліше і спали під деревом на промерзлій землі неподалік своєї техніки. Кожні декілька секунд чули «виходи» ворожої артилерії і думали, чи це по нас прилетить чи ні. Комфортний відпочинок у той час мав такий вигляд: ти сідаєш на землю, кладеш підборіддя на бронезилет і так дрімаєш.

Бригада тоді обороняла підступи до Краматорська і Слов'янська. Десантники протистояли окупантам, які рвалися з Ізюма вглиб України і намагалися

оточити угруповання українських військ в Донецькій і Луганській областях. Наступ росіян підрозділи бригади зупинили в районі села Долина на автошляху Ізюм – Слов'янськ.

— Ми щодня ходили по лезу ножа. Кожні 5-10 секунд – прильоти ворожих снарядів десь недалеко. росіяни обстрілювали не тільки виявлені цілі, а й великі сектори, де, як вони вважали, могли перебувати українські підрозділи. Так окупанти повністю зруйнували село Долина, — згадує Валерій. — У рашистів тоді були грандіозні плани на просування вперед, але нам вдалося їм завадити. Лінія фронту зупинилася в Долині.

Ми тримали оборону і згодом перейшли в контрнаступ. Відтоді все, що було потім, не видається таким важким. Раніше ми завжди працювали в меншості проти більшості. Нині такої великої переваги в артилерії рашистів вже немає. Ми можемо іноді вести вогонь, а ворог нічим на це не відповідає.

Нині артилеристи працюють цілодобово.

— Іноді за день можемо зробити понад сто пострілів, іноді – зовсім мало, — розповідає Валерій. — Це тисячі снарядів за місяць і десятки тисяч за рік. Чи достатньо у нас снарядів? Для виконання поставлених завдань вистачає. БК нам підвозять своєчасно.

Чи достатньо у нас снарядів? Для виконання поставлених завдань вистачає. БК нам підвозять своєчасно

Запрацював ще один реабілітаційний центр для поранених військових

НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ ДЛЯ ПОРАНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗАПРАЦЮВАВ ІННОВАЦІЙНИЙ РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ **RECOVERY**.

Центр оснащено надсучасним обладнанням і облаштовано з урахуванням вимог інклюзивності приміщень – це просторі коридори та спеціально облаштовані санітарно-гігієнічні зони для маломобільних пацієнтів. Завдяки проекту Recovery поранені українські військовослужбовці зможуть відновлюватися

за найвищими світовими стандартами. На першому поверсі центру створено лікувально-реабілітаційну базу. Зокрема, великий зал фізичної реабілітації та кабінет апаратної фізіотерапії. Сучасне обладнання з віртуальною реальністю забезпечує зворотний зв'язок із пацієнтом. Крім того, облаштовано кабінети ер-

готерапії, індивідуальної фізичної терапії, асистивних технологій тощо.

Із захисниками працює мультидисциплінарна команда фахівців. Залежно від потреб кожного пораненого заняття проводять за індивідуальною програмою – лікарі фізичної реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, психологи, терапевти мови й мовлення та інші спеціалісти.

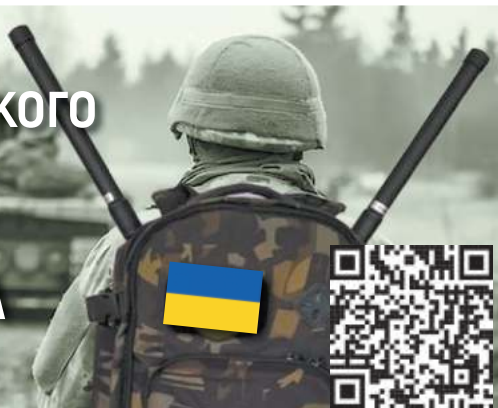
– Наші фахівці є потужною мультидисциплінарною командою, яка пройшла висококваліфіковану підготовку й має у своєму робочому арсеналі надсучасне устаткування. Так, наприклад, завдяки VR-технологіям та комп'ютеризованому обладнанню наші пацієнти можуть якісно та швидко відновити втрачені функції, – зазначає директор лікарні Василь Трунквальтер.

Усі кімнати забезпечено багатofункціональними ліжками з електроприводом і відповідними меблями для зручного перебування пацієнтів. Понад 1000 захисників і захисниць упродовж року зможуть отримати тут допомогу з відновлення.

Наразі такі інноваційні центри працюють у Львові, Вінниці, Києві, Одесі та Дніпрі. Передбачається, що до кінця року такі центри відкриються в Рівненській, Хмельницькій та Дніпропетровській областях.

Антидрон від українського виробника: «саджає» ворожі БПЛА на раз два

АРМІЯІNFORM ПРОДОВЖУЄ РОЗПОВІДАТИ ПРО НОВІ РОЗРОБКИ ДЛЯ НАШОЇ АРМІЇ. ЦЬОГО РАЗУ МОВА ПІДЕ ПРО ВИРІБ **AD COUNTER FPV BACKPACK** (AD – у значенні «АНТИДРОН»). ЙОГО ЗАВДАННЯ – «САДИТИ» ВОРОЖІ ДРОНИ ЗАДОВГО ДО ТОГО, ЯК ВОНИ ДОЛЕТАЮТЬ ДО ПОЗИЦІЙ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ. ПРО ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ НАШОМУ КОРЕСПОНДЕНТУ РОЗПОВІЛА ПРЕДСТАВНИЦЯ КОМПАНІЇ-ВИРОБНИКА.

— Почалося все з того, що до нас звернувся один з підрозділів ЗСУ із запитом на засіб проти FPV-дронів. Просили щось компактне, і щоб це можна було носити із собою. У нас вже був виріб, який ми називали «Контр-FPV». Ми подумали, що переносити його можна в рюкзаку. Наш засіб якраз зроблений для того, щоб «садити» ворожі дрони. Але виготовлявся він як стаціонарний виріб: така собі невеличка коробочка, яка мала створити «захисний купол». І розробка наша якраз поміщалася в середніх розмірів рюкзак, – розповідає представниця виробника.

За її словами, військові, з якими нині співпрацює компанія, ставлять біля бліндажа 2-3 описані вироби і в такий спосіб створюють захист з усіх боків від ворожих дронів.

– Для військових цей варіант є максимально комфортним... Ми їзди-

ли на тестування в один з регіонів, де виконують завдання наші підрозділи. І там хлопці, які використовували наші рюкзаки з **AD COUNTER FPV BACKPACK**, констатували, що ворожі дрони не могли підлетіти до їхніх позицій: на певній відстані наш виріб змушував їх «сідати», – додають у компанії.

Виробник пояснює, чому переносну версію свого виробу називає **AD COUNTER FPV BACKPACK**:

– Бо він у рюкзаку переноситься (*backpack* – англ. «рюкзак»). А взагалі, є звичайні наші стаціонарні вироби, які військові встановлюють, де їм потрібно – на машини, на бліндажі. І ми адаптуємо наш виріб під конкретні потреби наших воїнів. Готові робити його в різних видах корпусів. Тобто виріб серійний, але може відрізнятись залежно від потреб замовника.

НАЗЕМНИЙ КОЛІСНИЙ ДРОН ВЖЕ ПРАЦЮЄ НА ФРОНТІ. ВІН ОБЛАДНАНИЙ ВІДЕОКАМЕРОЮ ТА СИСТЕМОЮ ДИСТАНЦІЙНОГО КЕРУВАННЯ. **ЕЛЕКТРИЧНИЙ ТРАНСПОРТЕР ПЕРЕДЬОГО КРАЮ** МОЖЕ ДОСТАВИТИ КОРИСНИЙ ВАНТАЖ НА ПОЗИЦІЮ ТА ВИВЕЗТИ З ПОЛЯ БОЮ ДВОХ ПОРАНЕНИХ.

Дистанційно-керований транспортер може вивезти з поля бою відразу двох поранених

За словами розробника транспортера Сергія Песчальнікова, колісний дрон має дві потужні електричні батареї, які не бояться морозу та забезпечують запас ходу на 30-50 кілометрів. Також вони можуть слугувати джерелом живлення для зарядки радіостанцій, тепловізорів, коптерів та іншого обладнання.

Усі його деталі доступні та легко замінюються, а процес не потребує спеціальних інструментів і навичок. Принцип модульності дозволяє швидко встановлювати додаткове обладнання під конкретні завдання.

– Зараз на полігоні йдуть випробування удосконаленої моделі колісного дрона. Також працюємо над більш потужною всюдихідною моделлю на гусеничному ході із розширеним функціоналом – це, зокрема, можливість дистанційного очищення території від протипіхотних мін, – каже Сергій.

У стратегічному вимірі росія вже ПРОГРАЛА

НА ЗАПИТАННЯ
АРМІЯINFORM
ВІДПОВІВ
ПРЕДСТАВНИК
ГОЛОВНОГО
УПРАВЛІННЯ
РОЗВІДКИ
МІНОБОРОНИ
АНДРІЙ
ЧЕРНЯК

– **Пане Андрію, які завдання воєнної розвідки ви вважаєте найбільш важливими в сучасних умовах?**

– Головним завданням воєнної розвідки України під час війни з росією, звісно, є збір та аналіз інформації про плани, наміри та становище ворога, своєчасне інформування вищого воєнно-політичного керівництва держави про наявні та потенційні загрози й виклики.

На основі зібраних розвідувальних даних ми прогнозуємо ймовірні сценарії розвитку ситуації та пропонуємо варіанти для ухвалення відповідних рішень на найвищому рівні з метою безпеки України.

Справа розвідки – бачити за горизонт. У стратегічному вимірі росія вже програла.

– **Чи є новітні засоби воєнної розвідки, які допомагають вам аналізувати великі обсяги даних та здійснювати прогнозування подій?**

– Так, ми маємо відповідні засоби та володіємо такими технологіями.

У нинішню еру важко собі уявити обробку величезної кількості інформації без допомоги алгоритмів потужного програмного забезпечення.

У цьому контексті зазначу, що ми використовуємо певні розробки у сфері штучного інтелекту.

Тож так, аналіз великих обсягів даних та прогнозування на основі цього аналізу – це важлива частина нашої повсякденної роботи.

– **Як оцінюєте останні події на фронті та в глибокому тилу росії? Вибухи на аеродромах, військових базах тощо... Чи багато «сюрпризів» очікують на росіян у майбутньому?**

– Останні події на фронті – це наш важкий, але рух вперед. У нас немає іншого виходу, ніж потім і кров'ю звільняти нашу землю від зла.

Водночас ми повинні зробити все для досягнення беззаперечної технологічної переваги наших сил над ворогом, щоб зберегти якомога більше життів наших Воїнів. Життя – наш безумовний пріоритет.

Те, що відбувається у глибокому тилу росії, – наслідок агресивної політики терористичного режиму в кремлі.

Вибухи на аеродромах, військових базах, інших військових чи логістичних об'єктах – цілком закономірний перебіг подій.

Процес перенесення війни на територію агресора стає фактором, який матиме серйозний вплив для завершення цієї війни. Оцінюю такий перебіг подій позитивно, але вважаю, що інтенсивність відповідних акцій потрібно посилювати, що, зрештою, зараз і відбувається.

Сюрпризи на росіян у майбутньому чекають тільки найнеприємніші. Вони будуть платити найвищу ціну за безумство свого диктатора-герострата, за свою злочинну німоту і сліпоту, за дурман, який вони солодко споживають з кісельовсько-соловійовських телепробірок.

Вони будуть платити грошима, бо ми стягнемо з них за все зруйноване. Але що ми можемо стягнути з них за

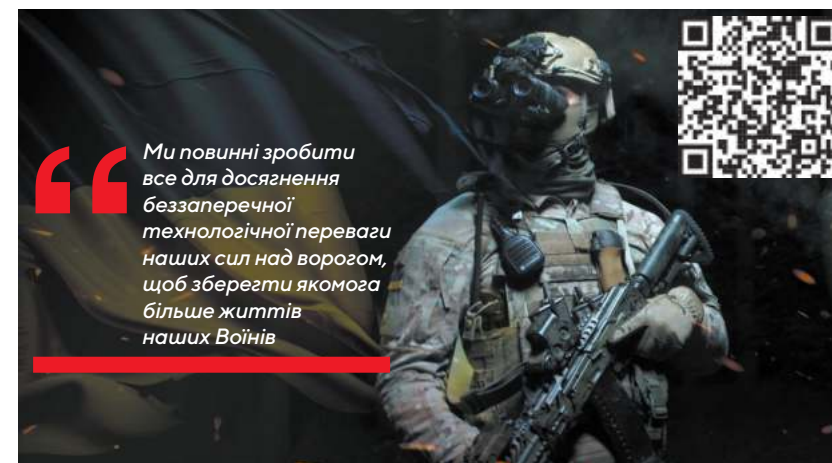
скалічені долі, за згвалтованих, вбитих і замучених жертв цієї війни? Що ми можемо стягнути з москви за сирітство чи убивство російською терористичною армією українських дітей?

Можу тільки сказати, що воєнна розвідка України матиме багато роботи і після війни. Жоден російський воєнний злочинець не оmine справедливості, втіленням якої може бути як міжнародне кримінальне право, так і меч.

– **Наскільки обґрунтованими є заяви високопосадовців про звільнення Криму цьогоріч?**

– Кримський півострів, тимчасово окуповані частини Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей будуть звільнені від російських загарбників, бо це все наші території.

Коли це станеться і в якій послідовності, залежить від багатьох чинників, але головне, що це станеться. Воєнна розвідка України, як і всі інші складові Сил безпеки і оборони, докладає зусиль для досягнення цієї мети – повної деокупації нашої країни.

“**Ми повинні зробити все для досягнення беззаперечної технологічної переваги наших сил над ворогом, щоб зберегти якомога більше життів наших Воїнів**”

БРОНЕЖИЛЕТИ

для жінок мають вигнуту пластину

Жінки однієї з військових частин збройних сил випробовують дві моделі бронежилетів модульних з конструктивно вигнутою пластиною. Нова розробка враховує особливості будови тіла військовослужбовиць. Засоби індивідуального захисту тестуються під час виконання навчально-бойових завдань, що дозволяє максимально наблизити умови використання нової «броні» до бойових.

Центральне управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України проводить таке дослідне носіння вже вдруге, після врахування побажань жінок за результатами першого тестового носіння.

Виробники почули зауваження, врахували антропометричні дані жінок, аби захисницям було зручно працювати зі зброєю.

Після завершення «польового» дослідного носіння, виробники проведуть лабораторні випробування. Бронежилет перевірятимуть у різних кліматичних умовах.

За результатами цих випробувань, Міністерство оборони затвердить зразки-еталони, тоді бронежилети вважатимуться прийнятими на забезпечення у Збройних Силах України.

Наступним кроком стане здійснення закупівлі нових засобів індивідуального захисту.

На бічних сторонах бронежилета є також демпферні вставки – елементи, яких немає у «чоловічих» моделях «броні». Саме вони забезпечують щільне прилягання до тіла військовослужбовиць та виконують функцію захисту.

ГРОШОВА ДОПОМОГА, ВІДПУСТКИ, КОМПЕНСАЦІЇ: кому і скільки виплатять за новим законом

З жовтня 2023 року набрав чинності **ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА ДЕЯКИХ ІНШИХ ОСІБ» (№ 3379-IX)**. ЦИМ НОРМАТИВНИМ АКТОМ БУЛО ВНОРМОВАНО І ВВЕДЕНО У ПРАВОВЕ ПОЛЕ РЯД СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ПРОБЛЕМ, АКТУАЛЬНІСТЬ ВИРІШЕННЯ ЯКИХ ОБУМОВЛЕНА ПОТОЧНИМ СТАНОМ У НАШІЙ КРАЇНІ – ВІДБИТТЯМ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ **РОСІЇ**.

Зокрема, було внесено зміни та доповнення до кількох чинних законів, серед яких «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», а також до Кодексу цивільного захисту України. Що ж передбачає ухвалений закон України? Пропонуємо його короткий огляд.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту військовослужбовців, поліцейських та деяких інших осіб» (№ 3379-IX)

ВІДПУСТКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НИХ

Це, мабуть, «найгарячіша» позиція, внормована цим законом, на яку очікували захисники і захисниці. Зокрема, документ уточнює порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям за невикористані дні відпусток (зокрема й у разі загибелі) та вдосконалює порядок виплати одноразової грошової допомоги при звільненні з військової служби.

Так, норму про відпустку військовослужбовцю на підставі висновку ВЛК для лікування у зв'язку з хворобою або після поранення доповнили правилом, за яким у разі направлення військовослужбовця на лікування за кордон загальний час його перебування на лікуванні за кордоном, включаючи час переміщення з одного іноземного закладу охорони здоров'я до іншого та час очікування між плановими хірургічними втручаннями, не може перевищувати дванадцяти місяців поспіль.

Крім того, встановлено, що у рік звільнення військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби) зі служби у разі невикористання ними щорічної основної або додаткової відпустки їм виплачується грошова компенсація за всі невикористані за час проходження військової служби дні щорічних основної та додаткової відпусток, а також додаткової відпустки військовослужбовцям, які мають дітей або повнолітню дитину – особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А I групи, та додаткової відпустки (передбаченої ст. 16-2 Закону України «Про відпустки»). Раніше компенсація

виплачувалася за всі невикористані дні щорічної основної відпустки, а також дні додаткової відпустки, зокрема військовослужбовцям-жінкам, які мають дітей.

У разі ненадання військовослужбовцям щорічної основної відпустки у зв'язку з настанням особливого періоду або воєнного стану така відпустка буде надаватися після закінчення таких періодів (раніше Закон говорив про надання «у наступному році»)

Новою стала норма, за якою у разі загибелі (смерті) військовослужбовців грошова компенсація за всі невикористані ними за час проходження військової служби дні щорічних основної та додаткової відпусток, а також додаткової відпустки військовослужбовцям, які мають дітей або повнолітню дитину – особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А I групи, та додаткової відпустки (передбаченої ст. 16-2 Закону України «Про відпустки»), виплачується членом сімей загиблих (померлих) військовослужбовців.

Закон України «Про відпустки»

ГРОШОВА ДОПОМОГА ДЛЯ КОМБАТАНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Цим Законом також передбачається поширення положення щодо грошового забезпечення та надання відпусток військовослужбовцям на іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу в ЗС України.

Так, пункт 2 статті 15 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» викладено у такій редакції: «Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу, виплачується одноразова грошова допомога в таких розмірах:

1) 50 відсотків місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби – які звільняються з військової служби:

за станом здоров'я;

за власним бажанням під час дії воєнного стану (для військовослужбовців з-поміж іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України)».

Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

РОЗМІР ОГД ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Законодавці також уточнили правила надання одноразової грошової допомоги (ОГД) при звільненні з військової служби (крім строкової). Для такої допомоги встановили кілька варіантів розмірів:

– **50%** місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби;

– **50%** місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби за наявності вислуги 10 календарних років і більше;

– **25%** місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби за наявності вислуги 10 календарних років і більше;

– **50%** місячного грошового забезпечення.

(Перелік відповідних категорій одержувачів та підстави надання їм указаної допомоги названо у п. 2 ст. 15 ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»).

Щодо виплати ОГД військовослужбовцям, які були призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або на військову службу за призовом осіб з-поміж резервістів в особливий період: встановлено, що для цієї категорії захисників виплата одноразової грошової допомоги здійснюється за період такої служби з дня їх призову на військову службу без урахування періоду попередньої військової служби, на якій вони перебували, крім тих осіб, які при попередньому звільненні з військової служби не набули права на отримання такої грошової допомоги.

6000 ГРН — СТРОКОВИКАМ, 2350 — КУРСАНТАМ

Законом встановлено також виплату щомісячної винагороди за особливості проходження служби під час дії воєнного стану (особливого періоду) військовослужбовцям строкової військової служби. Її розмір становить 6000 гривень та виплачується на умовах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

У документі зазначається, що курсантам вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також закладів вищої освіти, які ма-

ють у своєму складі військові інститути, факультети військової підготовки, кафедри військової підготовки, відділення військової підготовки, закладів фахової передвищої військової освіти, які перед зарахуванням на навчання не перебували на військовій службі або проходили строкову військову службу, щомісячно виплачується винагорода за особливості проходження служби (навчання) під час дії воєнного стану (особливого періоду) у розмірі 2350 гривень на умовах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

ВИПЛАТИ СІМ'ЯМ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ТА СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Не оминув новий Закон увагою і співробітників інших безпекових структур: Нацполіції та служби цивільного захисту. Зокрема, за особами рядового і начальницького складу цих відомств, щодо яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України або захопленими заручниками, а також зниклими безвісти за особливих обставин, зберігається грошове забезпечення за останнім місцем проходження служби в розмірі:

- посадового окладу;
- окладу за спеціальним званням;
- надбавки за вислугу років, інших щомісячних додаткових видів грошового забезпечення, які мають постійний характер;
- інші види грошового забезпечення з урахуванням зміни вислуги років та норм грошового забезпечення.

Сім'ям зазначених осіб щомісячно виплачується грошове забезпечення у порядку та розмірах, встановлених КМУ.

Хто отримав право проводити трансфузію крові

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ УХВАЛИВ ДОКУМЕНТ, ЯКИЙ «ЛЕГАЛІЗУВАВ» ДАВНЮ ФРОНТОВУ ПРАКТИКУ – ПЕРЕЛИВАННЯ ДОНОРСЬКОЇ КРОВІ НА ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОРАНЕНОМУ ЗАХИСНИКУ. ЙДЕТЬСЯ ПРО ПОСТАНОВУ № 493 «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОРЯДКУ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА СИЛ ОБОРОНИ У ДОНОРСЬКІЙ КРОВІ ТА КОМПОНЕНТАХ КРОВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ».

Цим документом, зокрема, розширено коло осіб, яким дозволено здійснювати трансфузію цільної крові в зоні бойових дій. Звісно, тут йдеться, насамперед, про бойових медиків. Але тільки про тих, хто пройшов відповідне навчання.

Так, згідно з постановою КМУ, пункт 3 Порядку доповнено такими нормами: **«меди́чні працівники або військовослужбовці, які пройшли навчання щодо володіння методами імуногематологічних лабораторних досліджень реципієнтів перед трансфузією донорської крові та компонентів крові, проведення проби на сумісність та біологічної проби, техніки трансфузій, відстеження несприятливих трансфузійних реакцій (далі – навчання щодо основ трансфузійної терапії) згідно з навчальною програмою, визначеною Центром трансплант-координації», і далі за текстом – «використовують донорську кров та компоненти крові відповідно до Стандарта медичної допомоги «Надання**

медичної допомоги постраждалим з геморагічним шоком на догоспітальному та госпітальному етапах при травмі», затвердженого МОЗ».

У Міністерстві охорони здоров'я України водночас зазначили, що медичні підрозділи Сил оборони можуть відправляти свій медперсонал, себто – бойових медиків, на тренінги до центрів служби крові задля «навчання техніки проведення трансфузій» (переливання крові). Властиво, ці тренінги передбачають навчання військовослужбовців надавати медичну допомогу відповідно до стандартів НАТО, за визначеними протоколами **TCCC (Tactical Combat Casualty Care)**.

Отже, відповідно до документа, здійснювати переливання крові на етапі надання догоспітальної допомоги можуть медичні працівники або військовослужбовці, які пройшли навчання з основ трансфузійної терапії (переливання крові).

«Гуляй, Дике Поле»: історія земель, які нині ЗСУ звільняють від окупантів

УКРАЇНСЬКІ ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ТА ПРИАЗОВСЬКІ СТЕПИ – ЦЕ ПРАДАВНЯ КОЛИСКА КОЗАЦТВА, НАШЕ ЗНАМЕНИТЕ ДИКЕ ПОЛЕ, ЯКЕ ПОСТАЛО НА ЗАХІДНИХ ТЕРЕНАХ КИПЧАЦЬКОГО СТЕПУ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК З ІСТОРИЧНОЇ АРЕНИ ЗНИКЛИ ВОЙОВНИЧІ ПОЛОВЦІ.

Дике Поле було частиною Великого Кордону між християнською і мусульманською цивілізаціями, тому мати тут постійні поселення та проводити господарювання українцям було надзвичайно важко.

На території сучасної Донеччини та Луганщини Дике Поле розкривали татарські шляхи – «сакми», які пролягали між тутешніми річками Бахмут, Берда, Вовча, Сіверський Дінець, Лугань, Солена, Кальміус, Казенний Торець, Кальчик, Кринка, Міус та огинали лісові масиви.

Зокрема, Муравський шлях починався на Перекопі, пролягав територією сучасної Донеччини й закінчувався в Москві. Цим шляхом віддавна татари ходили палити Москву, тримати її в покорі. А вже московські правителі були васалами спершу Золотої Орди, а потім – кримських ханів. Тож і козаки, які мешкали в Приазов'ї, були союзниками кримців – споконвічних ворогів Москви.

Перші постійні поселення, що виникли в межиріччі Дінця й Тору, – Бах-

мут, Маяки, Тор (сучасний Слов'янськ), Городок (сучасний Райгородок) – були українськими сотенними містечками. А поруч із ними з часом були засновані й козацькі слободи.

Наприклад, село Іванівське – один з епіцентрів протистояння в нинішніх боях за Бахмут – було засноване на початку XVIII століття бахмутським протопопом Іваном Лук'яновим, який приймав у себе пристарілих козаків «на спокій і під опіку». У 1755 році Кальміуська паланка Війська Запорозького Низового нараховувала 61 зимівник у 9 урочищах. І нам вони насправді добре відомі.

На місці українських козацьких поселень Олександрівки та Крутогорівки нині розташоване місто Донецьк. Колишні зимівники Кам'яний Брід, Красний Яр та хутір Вергунка стали основою міста Луганська. Козацький зимівник Лисичий Байрак дав назву сучасному Лисичанську, а на місці центру паланки Домахи (пізніше – Кальміуська Слобода) постало місто Маріуполь.

Українці заснували багато населених пунктів у межах колишнього Дикого Поля, серед яких: Зимогір'я (з 1640-х рр. – Черкаський Брід), Кременна (з 1679 р. – Новоглухів), Ровеньки (з 1710-х – Ровенецька Слобода), Сватове (з 1660-х рр. – Сватова Лучка) та Старобільськ (з 1686 р. – Стара Біла), Суходільськ (з 1690-х рр. – Дуванне), Авдіївка (з 1740-х рр.), Горлівка (з 1710-х рр. – слободи Зайцівка і Микитівка), Дружківка (з 1750-х рр.), Лиман (з 1667 р.), Красногорівка (з 1690-х рр. – слободи Пеньківка та Софіївка), Макіївка (з 1690 р. – зимівник Ясинівка), Миколаївка (з 1720-х рр.), Селидове (з 1780-х рр. – слобода Селидівка) та Сіверськ (з 1680-х – Старий Млин, з 1768 р. – Радивонівка) та інші.

Цей перелік доволі довгий, практично кожне поселення цього краю – це колишня козацька слобода, зимівник чи хутір. Тому, що б там не повторювали,

як мантру, кремлівські пропагандисти, Донеччина і Луганщина – це Україна. Історично, ментально, юридично, етнічно – цілком і повністю.

Сьогодні Бахмут та навколишні села через інтенсивні бойові дії майже повністю зруйновано. Тепер Дике

Перші постійні поселення, що виникли в межиріччі Дінця й Тору, – Бахмут, Маяки, Тор (сучасний Слов'янськ), Городок (сучасний Райгородок) були українським сотенними містечками

Поле – це каміння і залізо. Окупанти не шкодують тут нічого, бо прийшли на нашу землю, щоб тільки нищити, грабувати, спустошувати. Проте

жодні московські пута не здатні стримати прагнення українців бути такими, якими вони є споконвіку:

*...Біси дохнуть, сонце сходить,
Ця земля воїнів родить!
Хай сміливих смерть обходить!
Гуляй, дике поле!
Ворог сунеться без перестану,
Із землі прадіди повстануть!
І затягне на той світ, враже,
Наше дике поле!...*

30 ВІЙН

ІЗ ЗАКЛЯТИМ СУСІДОМ

ЯК КАТЕРИНА II ЛІКВІДУВАЛА ВОЛЬНОСТІ ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО

Спровокована Коліївщиною чергова російсько-турецька війна завершилася на користь російської імперії. Запорозьке козацтво, що воювало на боці росії, сподівалося на нагороди та щедрі дарунки від імператриці катерини II. Але очікування милості від москалів були марними.

Навесні 1775 року під час переходу з Дунаю на Волгу для придушення повстання під керівництвом Омеляна Пугача російське військо отримало наказ про ліквідацію та анексію Вольностей Війська Запорозького – останньої козацької автономії на півдні України.

15 червня 1775 року війська під командуванням генерала Петра Текелія (66 тисяч осіб, 50 гармат) та генерала

Федора Чорби оточили столицю Вольностей Війська Запорозького Низового Нову Січ і вже наступного дня здобули її. За наказом Текелія Січ було повністю зруйновано. Цінне майно та козацькі архіви було вивезено до Петербурга. Козацьку старшину та кошового отамана Петра Калнишевського звинуватили у зраді та засудили до каторги.

14 серпня імператриця катерина II видала спеціальний маніфест, який офіційно сповіщав про причини ліквідації Січі. У цьому документі козацьку лицарську Січ звинувачено в намірах «розірвати залежність від престолу» та проголосити «область абсолютно незалежну під своїм власним управлінням».

Петро Калнишевський

Кошовий отаман Війська Запорозького Низового у 1762 та 1765–1775 роках

- Був уродженцем села Пустовийтівка, що на Сумщині
- На Запорізьку Січ потрапив у 8 років, пройшов шлях від джурки до найвищих посад
- Вперше став кошовим отаманом Війська Запорозького у 1762 році
- Обстоював земельні володіння і територіальні права Запорожжя
- За любов до України був засланий довічно у Соловецький монастир
- У Роменському краєзнавчому музеї є всевітньо відоме коштовне Євангеліє, виготовлене на його замовлення
- Прожив 112 років, пережив усіх своїх катів
- Вшановується як Святий Петро Багатостраждальний Православною Церквою України

Ліквідація козацьких автономій в Україні була одним із пріоритетів катерини II від часу сходження на престол. 1764 року було ліквідовано Гетьманщину, за рік – полково-сотенний устрій на Слобожанщині. Ліквідацію Вольностей Війська Запорозького Низового дещо відтермінували Коліївщина та війна з османами. Проте планів імператриці щодо централізації та посилення самодержавної влади вони змінити не могли.

Землі Вольностей Війська Запорозького Низового після ліквідації полково-сотенного устрою увійшли до складу Новоросійської та Азовської губерній.

Близько 5000 запорожців, які відмовилися від російського підданства, переселилися в гирло Дунаю і заснували там Задунайську Січ. Османський султан

видав козакам клейноди – булаву, бунчук, печатку та висвячену Константинопольським патріархом корогу. Задунайці впродовж пів століття воювали проти росіян на боці Османської імперії.

Частина запорожців, що залишилися в підданстві російської імперії, утворила Вірне (згодом – Чорноморське) козацьке військо, яке згодом переселилося на Кубань. Також було сформовано військово-поселенські Нововербований козацький та шість пікінерних полків.

5 грудня 2020 року 27-й реактивній артилерійській бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України присвоєно почесне найменування «імені кошового отамана Петра Калнишевського».

Реверс срібної пам'ятної монети «Петро Калнишевський» номіналом 10 гривень, випущеної Національним банком України 2012 року

Орден Богдана Хмельницького мав маскувати радянську владу за українським СИМВОЛОМ

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ НАГОРОДИ

80 РОКІВ ТОМУ В НАГОРОДНІЙ СИСТЕМІ СРСР БУЛО ЗАСНОВАНО ОРДЕН БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ НАГОРОДЖЕННЯ КОМАНДИРІВ І БІЙЦІВ, ЯКІ ОСОБЛИВО ВІДЗНАЧИЛИСЬ У БОРОТЬБІ З ГІТЛЕРІВСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ. ПРО КОНТЕКСТ, ПРИЧИНИ Й МЕТУ ЗАСНУВАННЯ САМЕ В ЖОВТНІ 1943 РОКУ ЦІЄЇ НАГОРОДИ РОЗПОВІЛА КАНДИДАТКА ІСТОРИЧНИХ НАУК, СТАРША НАУКОВА СПІВРОБІТНИЦЯ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ ЯНА ПРИМАЧЕНКО.

– Орден Богдана Хмельницького є, мабуть, найбільш українською нагородою в усій нагороджувальній системі червоної армії. Яким було його призначення, чому він з'являється саме в жовтні 1943 року?

– Заснування ордена Богдана Хмельницького було пов'язане з кількома чинниками. Передусім саме в цей час розгорталася Битва за Україну. Це дуже помітно на тлі ще однієї події, яка відбулась невдовзі після заснування нагороди – перейменування фронтів, внаслідок якого Воронежський фронт став Першим Українським, Степовий фронт – Другим Українським, Південно-Західний та Південний фронти відповідно Третім та Четвертим Українськими фронтами.

По-друге, слід звернути увагу на очевидну апеляцію до українського патріотизму, до української історії, зв'язку з рідною землею. Звісно, що Богдан Хмельницький підходив для цього якнайкраще. Він був позитивним історичним діячем у межах радянської історіографії, асоціювався з Переяславською радою, з «возз'єднанням» «братніх» українського та російського народів. Він уособлював сталий міф, закорінений ще в російській імперській історіографії, який у дещо модифікованому вигляді перекочував до історіографії радянської.

– Як створювали орден, чи є в ньому ще щось питома українське, крім постаті Богдана Хмельницького і напису українською мовою?

Орден Богдана Хмельницького I ступеня

Орден Богдана Хмельницького II ступеня

Орден Богдана Хмельницького III ступеня

– Візуально в самому ордені, крім зображення гетьмана Богдана Хмельницького і напису, більше нічого суто українського, мабуть, немає, однак символічне наповнення нагороди було колосальним. Це була апеляція до героїчного національного минулого, до національної героїки, до національної символіки, яка була надзвичайно актуальною. Він символізував те, що українці воюють не тільки за радянську владу, за СРСР, за комуністичну партію чи сталіна, а насамперед за рідну землю, за власні домівки. Після Голодомору 1932–1933 років та численних репресій це було

Візуально в самому ордені, крім зображення гетьмана Богдана Хмельницького і напису, більше нічого суто українського, мабуть, немає, однак символічне наповнення нагороди було колосальним

дуже важливо засвідчити українцям, що вони воюють насамперед не за небезпечну й ненависну для них владу, а за свою Батьківщину, за Україну.

Власне, саме від 1943 року Україна повертається в певний публічний дискурс на позиціях, так би мовити, молодшого партнера росії у межах радянського союзу, остаточно утверджується в статусі другої республіки СРСР. Наслідком цієї еволюції стане те, що Україна стане співзасновницею Організації Об'єднаних На-

цій. Це засвідчить внесок України й українців у перемогу над нацизмом у Другій світовій війні й утвердить позиції радянської України як на міжнародній арені, так і в межах радянського союзу. Заснування ордена Богдана Хмельницького було однією зі сходинок на цьому шляху утвердження значення й ролі України.

– А чи можна побачити в заснуванні Ордена Богдана Хмельницького певну протидію українському національно-визвольному й націоналістичному руху, діяльності ОУН та УПА? Така собі спроба позиціонування радянської українськості

як правильну проти неправильної націоналістичної?

– Звісно, цей момент тут теж був присутній. Я не можу сказати, наскільки він був первинним або вторинним у цих розрахунках. Але, дійсно, цей аспект мав місце. Саме тоді утверджується чорно-білий підхід до історії України, поділ українців на «хороших», які воювали у складі червоної армії, та «поганих», які воювали за незалежну Україну в лавах УПА.

ОДНИМ ІЗ ГОЛОВНИХ ПРОПАГАНДИСТСЬКИХ СИМВОЛІВ СУЧАСНОЇ РОСІЇ Є КНЯЗЬ ОЛЕКСАНДР ЯРОСЛАВОВИЧ, ЯКОГО ЗВЕЛИЧУЮТЬ ЧЕРЕЗ МІФІЧНІ ПЕРЕМОГИ НАД СПОКОНВІЧНИМ «ЗАХОДОМ».

Починалася його кар'єра з того, що в 1251 році Олександр, який від 1249 року, згідно із заповітом батька, отримав титул Великого князя Київського, приїхав в Орду до хана Батия просити ярлик «на всю Русь». Там він побратався із сином Батия Сартаком, сам став названим сином хана і в 1252 році привів на Русь татарський корпус на чолі з досвідченим полководцем Неврюєм.

Каральна експедиція була спрямована проти рідних братів Олександра – Андрія і Ярослава Ярославичів, які, на думку їхнього брата, збирали недостатню кількість данини. В результаті Неврюй сплюндрував Переславль-Залеський та спровадив до Орди багатьох людей, зокрема й жінку князя Ярослава та двох його малолітніх дітей. Сам Ярослав утік до Пскова, а його брат Андрій опинився аж у Швеції.

Князь Олександр, за виявлену вірність окупантам, отримав у подарунок від Батия ярлик на князювання в Києві та Володимирі й став одноосібним пра-

вителем окупованих Золотою Ордою земель Русі.

Проте його владу не визнавали коронований у 1253 році князь Данило Галицький і вищезгадані Андрій та Ярослав Ярославовичі. Вони, за підтримки європейців, вирішили визволити Русь із ординської залежності. Король Данило розгромив окупантів під Луцьком і звільнив землі вздовж Південного Бугу, Ярослав у 1255 році зайняв Новгород, а Андрій у 1256-му – Суздаль, Городець і Нижній Новгород.

Тим часом васал Орди князь Олександр, намагаючись довести своє верховенство, тероризував Новгород: влаштовував бунти, диверсії, власноруч учиняв розправи із неугодами – відрізав їм носи і виколював очі, навіть свого власного сина Василя відправив у заслання. У 1259 році, погрожуючи татарським погромом, домогся від новгородців виплати данини та згоди на перепис населення, що означало включення Новгородщини до складу Орди. Сучасна росія – її спадкоємець, продовжував

усіх найжорстокіших ординських традицій, саме тому московити і звеличують князя, який робив все для того, щоб тримати Русь у покорі окупантам.

До 1259 року ординці «зламали» всіх трьох бунтівних князів, змусивши їх підтвердити вірність хану, тож шанс на визволення було втрачено...

Коли в 1262 році Олександра Невського із військом вчергове викликали в Орду – воювати проти Хубілая на боці Ариг-буги, у Володимирі, Суздалі, Ростові, Переславлі, Ярославлі та інших містах були перебиті татарські відкупники данини і ненадовго спалахнуло антиординське повстання, проте воно також не мало успіху. В Орді князь Олександр захворів і помер, так і не доїхавши назад до Залісся.

Коли, перебуваючи в розколі із Константинопольським патріархатом, московська церква 1547 року проголосила Олександра Невського святим, вона почала переписувати літописи. Зокрема, літописне повідомлення про те, що під час пожежі у Володимирі 23 травня 1491 року «тіло князя великого

Олександра Невського згоріло», замінили на таке: «моцї князя були дивом збережені від пожежі, при цьому людям було небесне видіння – князь Олександр на коні піднімався вгору».

За часів Петра I ці «дивом збережені» останки були перенесені із Володимира-на-Клязьмі до Санкт-Петербурга, у спеціально збудований Олександро-Невський монастир. Так, почавши зі шведської Інгрії, росія впровадила традицію на всіх окупованих територіях будувати храми на честь Олександра Невського – першого колаборанта Русі, вірного прислужника окупаційної влади.

Служити окупантам у розумінні московитів – це бути дипломатом. Тому ще від 1725 року Олександр Невський є «небесним покровителем» дипломатичної служби росії. Також справжні колаборанти мають допомагати окупаційним підрозділам, тому від 2012 року, незадовго до анексії Криму, Олександр Невський став покровителем морської піхоти вmf росії, а від 2016-го – ще й сухопутних військ рф.

Олександр Невський

- Правнук половецького хана Котяна
- Не брав участі в Невській битві та Битві на Чудському озері, а своє прізвище «Невський» отримав від володінь землями біля річки Неви
- Названий син хана Золотої Орди Батия. Призначений Батием князувати в зруйнованому Києві
- Сприяв організації карального походу ординців на чолі з царевичем Неврюєм проти свого брата Андрія Ярославовича
- Вів війни із західними сусідами на боці Орди
- Владолюбний і жорстокий, своїм ворогам відрізував носи і виколював очі
- Підкорив Орді Новгородське князівство: погрожуючи татарським погромом, добився згоди на виплату данини
- Брав участь у міжусобних війнах ординців, захворів під час перебування в Орді, помер дорогою з Орди на Залісся
- Канонізований московською церквою в час, коли вона перебувала в схизмі
- Образ князя використовується російською владою з пропагандистською метою ще з часів Петра I, храми на його честь росія традиційно зводить на окупованих територіях

Яка країна – такі «херої»: помилувані путіним зеки транзитом через війну повертаються до тюрем за жахливі злочини

РЕАЛІЇ РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ В ЗАДЗЕРКАЛЛІ ДЕДАЛИ БІЛЬШЕ ВІДПОВІДАЮТЬ ТЕЗІ ПРО ЖАХЛИВУ КАЗКУ: ЧИМ ДАЛІ – ТИМ СТРАШНІШЕ. ДО ТОГО Ж ВІДЧУТТЯМ «МУРАХ ПО ШКІРІ» ПЕРЕЙМАЮТЬСЯ ЗДЕБІЛЬШОГО СУСІДИ МЕШКАНЦІВ КРАЇНИ-ЗАПАРЄБРИКА. АДЖЕ ВІД МОСКОВСЬКИХ РЕАЛІЙ У ГОЛОВІ ПАМОРОЧИТЬСЯ ВІД ДУМКИ, ЩО З ТАКИМИ СУМІЖНИКАМИ НАМ І НАДАЛІ МЕШКАТИ ПОРУЧ. А ТАМ ДО РІВНЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ВОЗНОСЯТЬ ГЕРОЇЗАЦІЮ УПІРІВ, ЩО ПОВЕРТАЮТЬСЯ З ВІЙНИ. ТІ Ж, СВОЄЮ ЧЕРГОЮ, «ВІДДЯЧУЮТЬ» ОДНОПЛЕМЕНЦЯМ КРИВАВИМИ РІЗАНИНАМИ ТА ЖИВЦЕМ СПАЛЕНИМИ ЖЕРТВАМИ.

—Засуджені, які вирушили на війну та загинули в Україні, повністю спокутали свою провину за скоєні злочини, — нещодавно заявив бункерний дід. Він тим самим натякнув, що злочинці, наприклад, канібали, гвалтівники, вбивці та інші соціопати, які вчиняють протиправні дії в росії, можуть виправити свої «помилки», загинувши в Україні.

«Хочу сказати, що ми, всі люди, кожен може зробити якісь помилки, вони колись їх робили, але вони віддали життя за батьківщину, і вони викупили свою провину повною мірою», — сказав путін.

Таке ставлення до люмпенів, більшість з яких просто пропащі злочинці, з боку людини, яка мала стосунок до так званого правоохоронного органу, є більш ніж дивним. Тут без консуль-

тації з вузькопрофільним лікарем і не розберешся. Ба більше, знаючи десятки прикладів злодіянь, які вже скоїли оті відморозки із загонів «вагнера» чи «штурм-з», які вижили в українських степах і через амністію увірвалися в життя російського суспільства.

У приморському краї завербований у пвк «вагнер» засуджений задушив та спалив свою знайому, повідомили в регіональному управлінні слідкому рф. Згорілий автомобіль із обвугленими останками 32-річної матері трьох дітей знайшли на березі річки арсенівка в селі анучино. Гарячим слідом було затримано 32-річного місцевого жителя, який у липні цього року повернувся з війни з трьома меда-

У групі «вагнера» повідомляли, що лише через їхню пвк пройшло понад 49 тисяч ув'язнених

лями. Саме з ним жер-тву бачили востанне. На допиті «вагнері-вещь» зізнався у вбивстві. Як з'ясувалося, раніше він був неодноразово судимий за крадіжки, а 2016-го його засудили до 10 років і 10 місяців колонії суворого режиму за вбивство безпорадної людини з користі та розбій. У грудні 2022 року засуджений уклав контракт із пвк «вагнер» та поїхав на війну в Україну.

Як з'ясували з того, що на даний момент вдалося встановити розслідувачам-репортерам зі зведень так званих правоохоронців росії, загинула багатодітна мати – вже двадцята жертва колишніх найманців, які повернулися з України.

Утім, замість того, щоб масово бити на сполох від такої навали розбещеного війною і путінською вседозволеністю криміналу, російське суспільство вдається до масової героїзації своїх військових зловмисників. Адже щонайменше 60 шкіл

у росії було перейменовано на честь... учасників війни в Україні. Таких висновків дійшли журналісти порталу «Важние історії» за підсумками дослідження, проведеного на основі відкритих джерел.

Найбільша кількість «іменних» шкіл розташована в таких російських регіонах, як дагестан [27], кадірівська чечня [3], тверська [3], володимирська [3] області та татарстан [3]. Останній з відомих випадків «героїзації» школи було зафіксовано в місті колпіно, що входить до складу Санкт-Петербурга.

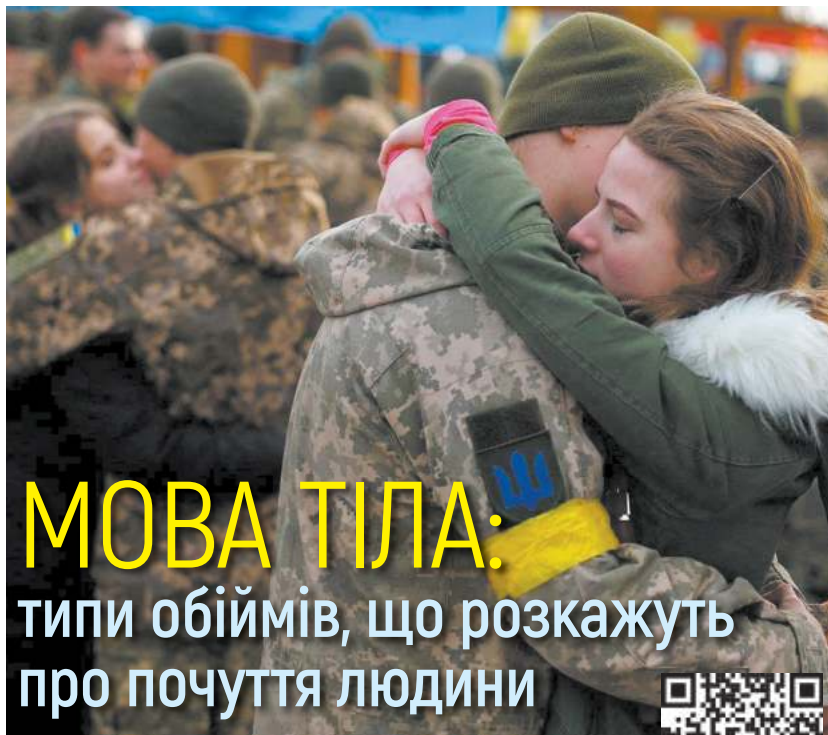
Відповідно до рекомендацій кремлівського уряду, присвоєння навчальним закладам почесних імен розглядається як «форма патріотичного виховання».

Цікавою є та обставина, що подекуди жодного стосунку до цих навчальних закладів найманці не мали. А одну зі шкіл у хабаровському краї перейменували на честь усіх «героїв сво» одразу.

Влітку цього року джерела в самій групі «вагнера» повідомляли, що лише через їхню пвк пройшло понад 49 тис. ув'язнених. Переважна більшість із них – рецидивісти і злочинці, що відбували покарання за тяжкі та особливо тяжкі злочини. Отже, російське суспільство ще не побачило максимуму люті й ненависті до себе від усе ще обожнюваної ним армії.

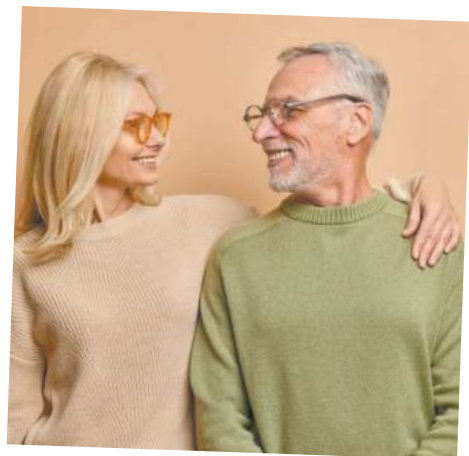

МОВА ТІЛА: ТИПИ ОБІЙМІВ, ЩО РОЗКАЖУТЬ ПРО ПОЧУТТЯ ЛЮДИНИ

СКІЛЬКИ ПОЧУТТІВ ТА ЕМОЦІЙ МОЖУТЬ ВИКЛИКАТИ ЗВЧАЙНІ ОБІЙМИ? З ЇХ ДОПОМОГОЮ МОЖНА ВИРАЗИТИ НІЖНІСТЬ, ПІДТРИМКУ, РАДІСТЬ І ПОКАЗАТИ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ЛЮДЬМИ.

БІЧНІ ОБІЙМИ, АБО ОБІЙМИ ОДНІЮ РУКОЮ

Бічні обійми – це форма фізичного контакту, коли одна людина обіймає іншу не притуляючись повністю, а лише поклавши руку на плечі. Цей тип обіймів має на меті привітання та виражає підтримку та дружбу. Обійми однією рукою зазвичай використовують товариші або рідня, тож можуть вказувати на особливо близькі стосунки між людьми, наприклад, між членами родини або добрими друзями.

ОБІЙМИ З ПОПЛЕСКУВАННЯМ ПО СПИНІ АБО ПЛЕЧУ

Цей вид обіймів може виражати підтримку, комфорт і турботу. Поплескування по спині може мати розслаблюючий ефект і викликати почуття безпеки та спокою. Переважно має місце в дружніх або родинних стосунках, між колегами по роботі.

Такий жест використовується в різних ситуаціях, виражає розуміння та підтримку, але це точно не про кохання. Така форма фізичного контакту явно демонструє вашу належність до «френдзони».

ДОВГІ ТА МІЦНІ ОБІЙМИ

Довгі та міцні обійми можуть свідчити про глибокі почуття, теплоту та сильний емоційний зв'язок між людьми. Це може бути виявом любові, прив'язаності, підтримки або радості. Такі обійми часто використовуються в моменти радості, зустрічі після тривалої розлуки чи як спосіб виразити емоційне зближення. Вони можуть бути особливо важливими для різних типів відносин, адже головне тут емоційне наповнення.

«ВЕДМЕЖІ» ОБІЙМИ

Це особливий вид обіймів у межах родинних відносин, який дуже часто відбувається між сестрами чи братами. Вони можуть означати міцне возз'єднання, захист та безпеку всередині родини. Зазвичай відбуваються дуже яскраво та емоційно, одна людина сильно обхоплює іншу, закріплюючи руки в замок за спиною, навіть може на radoшах підняти її. Загалом, «ведмежі» обійми в сімейному та дружньому контексті можуть символізувати тепло, щедрість та взаємне порозуміння, які властиві близьким стосункам.

ОБІЙМИ ЗІ СПИНИ (ЗВОРОТНІ)

Зворотні обійми – це форма фізичного прояву ніжності та прив'язаності. Може бути інтимним виявом, жестом підтримки або просто вираженням близькості. Зворотні обійми часто використовують закохані.

Основна ідея полягає в тому, що людину обіймають зі спини. Це може вказувати на те, що партнер прагне показати свою турботу та надати захист. Зворотні обійми можуть бути доречними в різних ситуаціях, від повсякденного вияву кохання до важливих емоційних моментів у житті людей.

Тож, з вищеперерахованих характеристик можна резюмувати, що розуміння різних видів обіймів може стати корисною навичкою в особистому і професійному житті, адже кожна людина має подавати правильні сигнали та розуміти повною мірою їх значення.

КРОСВОРД

1		2	3	4		5	6	7		8
		9			10					
11	12			13				14	15	
	16						17			
18				19		20		21		22
		23				24				
25	26			27	28			29	30	
31			32							33
34		35		36					37	
		38					39			
40	41			42	43				44	45
		46						47		
48				49		50		51		52
			53	54						
56								57		

За горизонталлю: 1. Вихованець військового училища. 5. Доброзичливе, привітне ставлення до кого-небудь. 9. «... стежка» (повість української радянської письменниці Лариси Черкашиної). 11. Елемент зачіски. 13. Житель Фінляндії. 14. Червона квітка. 16. Самовдоволений фронт, джигун. 17. Спеціальність лікаря. 18. Чоловіче ім'я. 19. Чаклун, чарівник. 21. Одиниця потужності. 23. Корейське авто. 24. Епоха. 25. Змія родини гадюкових. 27. Представник кочових племен Центральної Азії, що в 4 ст. вдерлися на територію Європи. 29. Сильне збудження.

31. Легендарний праотець слов'ян, батько Кия, Щека і Хорива. 32. І ватажок зграї, і генсек КПРС. 33. Буква грецького алфавіту. 34. Военна здобич (заст.). 36. Сирія. 37. Сьома літера грузинської абетки. 38. Не роздріб. 39. Розділовий

ВІДПОВІДІ ДО КРОСВОРДА:

За горизонталлю: 1. Капет, 9. Ласка, 9. Описина, 11. Чуб, 13. Фін, 14. Мак, 16. Фат, 17. Лор, 18. Іов, 19. Мар, 21. Ват, 23. Ка, 24. Ера, 25. Ефа, 27. Гун, 29. Раж, 31. Ор, 32. Лідер, 33. Пі, 34. Лун, 36. Сеп, 37. Зан, 38. Орт, 39. Аво, 40. Гас, 42. Рол, 44. Рен, 46. Ма, 47. Мер, 48. Рой, 49. Дур, 51. Лік, 53. Топина, 56. Травя, 57. Матем.

За вертикаллю: 1. Кен, 2. Дюбавка, 3. Ер, 4. Тиф, 5. Лін, 6. Ан, 7. Самовар, 8. Ак, 10. Ча, 12. Хю, 15. Ара, 18. Дювол, 19. Марістр, 20. Генерал, 22. Тажіння, 26. Фру, 28. Ука, 30. Ане, 35. Понуга, 37. Зорена, 41. Амо, 43. Оуд, 45. Ер, 48. Рот, 49. Дю, 50. Рим, 52. Кім, 54. Ля, 55. На.

сполучник. 40. Паливо, нафтопродукт. 42. Обертовий вал. 44. Піратська шибениця. 46. Неосвітлений простір; темрява. 47. Сучасний городничий. 48. Кінорежисер-Казкар. 49. Безглузді примхи, капризи (розм.). 51. Гірська вершина. 53. Дерево голоду (розм.). 56. ... Басеску (румунський політик, президент Румунії з грудня 2004 по грудень 2014 років). 57. Пані французькою.

За вертикаллю: 1. Вітрильне судно. 2. Додаткова порція їжі. 3. Верховний король Ірландії. 4. Гостре інфекційне захворювання. 5. Прісноводна риба родини коропових із товстим слизьким тілом. 6. Марка літаків. 7. Тульський сувенір. 8. Сумка для спор у грибів. 10. Бій. 12. НЛО. 15. Довгохвостий папуга. 18. Виразник, захисник якого-небудь світогляду, ідеології. 19. Учений ступінь. 20. Військове звання. 22. Властивість тіл притягатися одне до одного. 26. Замужня скандинавка. 28. Імператор Японії (887–897). 30. Місто на півночі Латвії, розташоване на кордоні з Естонією. 35. Підмога, допомога. 37. Зоряний дощ. 41. Перша радянська вантажівка. 43. Невеликий птах із довгим чубом, тонким, загнутим донизу дзьобом і яскравим строкатим забарвленням. 45. Індіанське плем'я. 48. Орган поглинання їжі. 49. Ріка у Ростові. 50. Столиця Італії. 52. Ім'я акторки Бесінджер. 54. Нота. 55. «Дай!» на-впаки.

Малюнки Олексія КУСТОВСЬКОГО

– Все! З мене досить! Ти завжди п'яна! І я подаю на розлучення!
– Я вийшла заміж?!

Челябинець на знак протесту проти британських санкцій розбив кувалдою Range Rover сусіда.

Проходь, почувай себе як вдома. Можеш пропилососити.

Мені от цікаво стало: більшість лікарів у світі вважають алкоголізм за хворобу, але при тому жоден з них не випише лікарняний!

– Як ти можеш терпіти свою дружину? Вона ж вічно бурчить, істерить, пилить тебе, чіпляється до кожної дрібниці. Вона хоч колись буває у доброму гуморі?

– Та не дай Боже! Коли вона в доброму гуморі, вона ще й співає!

– Чула, ти розсталася з хлопцем. Чому?
– А ти би змогла жити з людиною, яка курить, п'є, ляється матом, та ще й б'ється?

– Звичайно, ні!
– Ось і він не зміг.

– Скажи, а чому ти так пізно одружився?
– Ну, розумієш, перш ніж наважитися на такий серйозний крок, я хотів мати надійний і постійний дохід.

– І ти тепер його маєш?
– Так, я отримую пенсію за віком.

– Добрий день, мені потрібні антидепресанти.
– А ви маєте рецепт?
– А що, свідцтва про шлюб уже недостатньо?

– То ти із Сибіру? Кажуть, у вас ведмеді по дорогах ходять?
– Брежуть, немає в нас доріг.

– Лікарю, я таблетку разом із пакованням зїв. Я помру?

– Ну, всі колись помруть...
– Усі помруть? Боже мій, що я наробив?!

– Петре, ти чому такий блідий?
– Та я вчора йогурт зїв, щось він мені відразу не сподобався. І назва ще якась така лячна – «ПВА»!

– Чому розпивали на дитячому майданчику?
– Бо дорослих майданчиків немає.

Іде чоловік вулицею й раптом чує голос: – Сій, ані руш. Іще один крок, і тобі впаде цеглина на голову й ти помреш.

Чоловік зупинився й насправді: цеглина впала просто перед ним.

Іде далі, знову голос: – Сій, не рухайся. Ще один крок і в тебе в'їде машина.

Чоловік зупинився. І насправді машина пролетіла просто перед ним.

Чоловік: – Де ти, хто ти такий?
Голос: – Я твій янгол-охоронець.
Чоловік: – Та невже? А де ж ти був, коли я одружувався?

– Ма, давай візьмемо кошенятко.
– Ні, доцю. Бо коли воно виросте, почне гидити по кутках.

– То, може, тигренок?
– Також ні. Бо коли воно виросте, по кутках почнемо гидити ми.

